

Dels horts urbans als horts socials Perspectives de futur dels horts municipals

INFORME DE RESULTATS *21 de març del 2013*

Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

INTRODUCCIÓ

El 21 de març del 2013 es va celebrar la jornada “Dels horts urbans als horts socials – Perspectives de futur dels horts municipals”, organitzada per la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat i l’Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, amb el suport de la Diputació de Barcelona.

La jornada tenia tres **objectius**:

- Seguint el mandat de l’Assemblea general de la Xarxa, **ordenar el debat** sobre els horts urbans i socials i **constituir una Comissió** de treball al respecte.

En la 13a Assemblea general de la Xarxa, celebrada a Lleida, es va aprovar el Pla anual d’activitats que incloïa la creació d’una Comissió d’Horts.

Així mateix, es va realitzar una taula rodona d’experiències municipals en gestió dels espais periurbans i els horts, que servia com a preàmbul a la jornada de Vilanova i la Geltrú.

- Recopilar els **interessos i necessitats** dels municipis interessats per elaborar propostes de treball, intercanvi, generació de coneixements i suport per part de la Xarxa i la Diputació de Barcelona, com a inici del procés de treball.
- Conèixer in-situ l’experiència i projectes de l’Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

El programa de la jornada fou el següent:

9.30 h. Benvinguda i Presentació

9.45 h. Bloc 1: Introducció: dels horts urbans als horts socials. Ponències: Els horts urbans, models i finalitats

Enric Garriga – Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

Pep Ordóñez – Ajuntament de Barcelona

11.15 h. Pausa

11.30 h. Bloc 2: Intercanvi d’experiències entre municipis

13.00 h. Posada en comú

13.30 h Constitució de la Comissió d’Horts de la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

14.00 h. Dinar a la Masia Can Cabanyes

15.00 h. Breu visita a la Masia Can Cabanyes

16.00 h. Visita al Parc d’Horts urbans municipals

Lloc: Masia d’en Cabanyes – Vilanova i la Geltrú

PRESENTACIÓ D'EXPERIÈNCIES

En primer terme, es van presentar dues experiències sobre model de promoció i gestió d'horts municipals.

1. **Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.** [Adjunt al final de l'informe.](#)
2. **Ajuntament de Barcelona.** [Enllaç.](#)

El perquè d'aquesta Jornada

- La situació econòmica i social actual
- La degradació progressiva dels entorns periurbans de les ciutats.
- L'augment de l'exclusió social i de la pobresa. En aquest punt hi havia punts de vista diferents entre els dos ponents sobre si un projecte d'horts municipals ha d'afrontar aquests aspectes.
- Pèrdua de sòls fèrtils, d'antigues sínies i horts, d'espais verds naturals.
- Necessitat millor alimentació

Les reflexions de VNG:

1. Les definicions: què vol dir social. Que no sigui exclouent o estigmatitzant
2. Sobre els terrenys: quins i en quines condicions. Que passa amb les infraestructures necessàries en època de crisi ?
3. A qui es cedeixen , en quines condicions. Entitats. Particulars
4. Gestió dels excedents. Es poden vendre? En quines condicions ?

ELS RESULTATS DELS GRUPS DE TREBALL

Recull d'experiències (80 aprox.)

En la primera part del treball en Grups es van intercanviar, en format breu, experiències de promoció municipal d'horts i es van dividir en quatre grans tipologies. Aquesta ordenació permet conèixer ràpidament quantes i quines accions han emprès els ens locals i quines experiències existeixen.

Imatge dels Grups / taules de treball

Horts escolars (25)

1. **Badalona:** El Projecte agroecològic de Badalona cobreix diversos aspectes, tan educatius com socials.
  - a. Parcel·les que treballen Escoles a l'Escola de Natura Angeleta Ferrer.
  - b. El propi hort de l'escola que rep visites escolars i d'altres.
  - c. Un projecte d'horts a les escoles a les que donem formació, i assistència tècnica a 24 Escoles i Instituts
2. **Barcelona:** projecte “L'hort a l'escola” en el marc de l'Agenda 21 Escolar. Fa molts anys que estan en marxa. Subministrament d'adob. Quasi totes les escoles de la ciutat tenen hort escolar.

[Enllaç a la Guia de l'Hort escolar de Barcelona.](#)

3. **Bigues i Riells**
4. **Canovelles:** De les 4 escoles CEIP i a 1 institut la majoria tenen horts escolars amb més o menys activitat segons els anys. L'Ajuntament ha assessorat a les escoles i ha facilitat tasques de transport.
5. **Granollers**
6. **La Garriga:** Es disposa d'horts escolars a la majoria d'escoles i a l'escola bressol.
7. **Manlleu:** horts escolars amb gestió municipal.
8. **Montmeló**
9. **Palau-Solità i Plegamans:** hort escolar en una escola que està fent la tramitació per ser “Escola verda”. L'Ajuntament ofereix l'adequació de la parcel·la (treball de la terra) i formació periòdica. La producció de l'escola s'aprofita pel menjador escolar.
10. **El Papiol:** existeix horta escolar.
11. **El Prat de Llobregat**
12. **Sant Cugat del Vallès:** Xarxa d'horts escolars de l'Agenda 21 Escolar. Projecte d'agroecologia escolar amb contacte entre l'escola i la comunitat. <http://agroecologiaescolar.wordpress.com>
13. **Sant Joan Despí:** diverses escoles tenen hort al pati i a més tenim una activitat dins el Pla d'Educació Ambiental dinamitzat per una entitat ambiental i l'associació de pagesos.

14. **Santa Coloma de Cervelló:** 3 horts escolars i 1 hort a la biblioteca, per a l'Associació de joves.
15. **Santa Coloma de Gramenet:** existeix la Xarxa d'hortos escolars, que inclou escoles, llars d'infants i instituts. 8 punts: 2 instituts, 2 llars d'infants, 3 escoles i a una biblioteca.
16. **Terrassa:** 21 escoles amb horts escolars.
17. **Torredembarra:** 4 horts escolars.
18. **Vallbona d'Anoia:** es disposa d'un hort tant a l'escola com a l'institut.

19. **Vilafranca del Penedès:** horts als centres educatius que ho sol·liciten. L'Ajuntament prepara l'espai, l'escola ho gestiona.

L'Ajuntament ha promogut la creació d'hortos escolars i n'ha adequat l'emplaçament, ha assessorat els mestres responsables i ha facilitat un compostador a cada escola alhora que un taller de formació impartit per l'equip d'educació ambiental de la Mancomunitat Penedès Garraf.

Us podeu descarregar el material educatiu "L'hort escolar ecològic", amb fitxes per treballar conceptes curriculars a través de l'hort al llarg de l'any.

[Enllaç](#)

20. **Vilanova i la Geltrú**
  21. Taula 6: Posada en marxa, assessorament i seguiment d'hortos ecològics escolars. Elaboració de material didàctic
  22. Taula 6: Assessorament en consultes de particulars
  23. Taula 6: 12 escoles amb 9 horts escolars sobre terreny, i 3 sobre taules de treball.
  24. Taula 6: Horts escolars a totes les escoles de primària del municipi i a l'Escola Bressol municipal. Bon seguiment i funcionament a les Escoles Verdes, col·laboració d'algunes persones jubilades que ajuden a la posada en marxa del horts, tallers ambiental i ús de compostadors.
  25. Taula 4: Hort escolar + CEIP + IES. Suport a les escoles: motocultor, planter i assessorament.
-

Horts municipals (23 exp. + altres en projecte)

1. **Badalona:** El Projecte agroecològic de Badalona cobreix diversos aspectes, tan educatius com socials. En l'àmbit dels horts urbans i socials hi ha 3 indrets de la ciutat amb un total de 90 parcel·les.

Són parcel·les d'hort ubicades en diferents indrets de la ciutat amb una superfície aproximada de 25m². En elles es poden conrear hortalisses, verdures, plantes aromàtiques i de flor. Tant les plantes de flor com les aromàtiques exerceixen funcions importants en l'agricultura ecològica; les flors atrauen els insectes pol·linitzadors i les plantes aromàtiques repelen insectes nocius.

Les persones que poden optar a demanar un hort urbà han de tenir 60 o més anys, estar empadronats a Badalona i no estar exercint cap activitat de tipus laboral. Es donen llicències per un període màxim de 4 anys

[Més informació](#)

2. **Barcelona:** Xarxa d'horts municipals per a majors de 65 anys i discapacitats.

Aquest programa està adreçat a persones més grans de 65 anys empadronades al districte on està situat l'hort, les quals han d'estar capacitades físicament per al treball agrícola i, en el moment de sol·licitar un hort, no conviure amb algú que sigui adjudicatari d'una parcel·la.

Una part del programa es reserva a entitats amb persones en risc d'exclusió social. Les parcel·les s'adquireixen per sorteig i els terrenys es cedeixen per cinc anys, amb un període de prova inicial de sis mesos.

Un cop assignada la cessió, les persones beneficiàries han de seguir un model d'agricultura biològica on no es poden fer servir productes químics i tampoc no es poden vendre els productes obtinguts del conreu.

Es tracta de petites parcel·les de 25 a 40 m². [Enllaç al Programa d'Horts Urbans.](#)

3. **Bigues i Riells:** en aquest moment amb la crisi tenen un model entre horts urbans i socials.

4. **Castellar del Vallès:** La zona d'horta al terme municipal ocupa unes 48 hectàrees i està situada principalment a la riba o ribera del riu i torrents i als espais perimetrals de les zones urbanes. Aquestes àrees poden esdevenir marginals, atractives o bé especialment importants paisatgísticament.

Quasi la totalitat de l'espai d'horta són parcel·les pel consum familiar, que sovint no superen els 300m², cultivades majoritàriament per població jubilada i de procedència castellarenca.

L'Ajuntament de Castellar del Vallès és propietari de tres zones d'horta al municipi: al Botafoc, a la zona del Brunet i al Boà: 55 parcel·les en 2 Ha) amb 2 reglaments.

També existeix una borsa de terrenys per posar en contacte propietaris amb gent interessada.

[Enllaç a la web](#)

5. **Cornellà de Llobregat:** Horts Pidelasserra: 77 parcel·les (9 per entitats, 1 per activitats escolars i la resta pensionistes de més de 60 anys). Horts de Can Mercader: 52 parcel·les (9 per entitats, 1 per activitats escolars i la resta pensionistes de més de 60 anys). [Enllaç](#)

6. **Cunit:** hort comunitari.

7. **El Prat de Llobregat:** horts lúdics municipals per avis.

Són 110 horts d'uns 60 metres quadrats cadascun, que l'Ajuntament cedeix mitjançant sorteig a gent gran durant un període d'un any, prorrogable fins a un màxim de cinc.

[Enllaç](#)

8. **Girona:** horts des de l'any 2007 al Parc agrari. Cessió de terrenys a l'Associació d'usuaris i gestió a partir de l'associació.

Des de finals del 2009, i amb la voluntat de donar més autonomia als usuaris dels horts i facilitar-ne la gestió, l'Ajuntament de Girona va posar a disposició

de l'Associació d'Usuaris de les Hortes de Santa Eugènia les parcel·les d'horta, a través d'un conveni de cessió d'ús. Per mantenir l'espai hortícola en bones condicions resulta necessària l'organització social, i això és el que es pretén aconseguir amb la cessió de parcel·les municipals o d'aquelles de què disposa l'Ajuntament en règim de custòdia. [Enllaç](#)

9. **Granollers:** Hortos municipals des de 1999. Es va començar amb l'eliminació d'horts marginals a les vores del riu, bàsicament, era una ocupació il·legal però calia donar resposta al paper social que oferien.

Es van crear els horts municipals amb 99 parcel·les de 140 m², amb reg gota a gota, ús d'aigua no potable d'origen freàtic o regenerada, i renovació de llicència cada 2 anys.

Actualment s'estan replantejant les necessitats: es preveu fer un nou reglament, cobrar una taxa de caràcter simbòlic, crear una Junta d'Hortalans i combatre les males pràctiques.

Com a reflexió, s'explica la recol·locació d'hortalans marginals cap a la mirada social.

Els horts compleixen criteris d'inclusió social i econòmica; es potencia la recuperació de varietats tradicionals i es dona valor als espais agraris, i també es preveu es mantingui com a espai d'oci i relació social.

Enllaç: <http://www.granollers.cat/medi-ambient/horts-familiars-municipals>

10. **La Garriga:** hort comunitari municipal el Tros. Enllaç al fòrum: <http://eltros.foroactivo.com/>

11. **Manlleu:** horts urbans d'abans de l'any 2009. Hortos formatius / ocupacions després del 2010. Algunes parcel·les amb finalitats socials. Gestió directa municipal.

Amb aquest projecte s'han volgut recuperar unes pràctiques i un paisatge propi de la història del municipi, i posar a l'abast de la població parcel·les de conreu d'horta pel consum familiar, tot promovent la cohesió social, el treball intergeneracional i les bones pràctiques d'horticultura ecològica.

En aquest espai d'horta s'han delimitat 27 parcel·les per conrear de forma ecològica. En general les parcel·les tenen uns 50m² de superfície, però n'hi ha algunes de més grans (fins a 65m²) i algunes de més petites (fins a 30m²).

[Enllaç](#)

12. **Montmeló:** Els Horts del Raiguer són també un espai municipal. L'Ajuntament cedeix els horts als hortolans i hortolanes que els treballen i en tenen cura diàriament. Els horts són un dels darrers espais agrícoles del nostre poble i esperem que ho siguin durant molts anys.

[Enllaç a la normativa](#)

13. **Sant Cugat del Vallès:** projecte de convocatòria per a terrenys municipals per a entitats que acullin població. Horts per avis/àvies al Turó de Can Mates amb 32 parcel·les, model de gestió una mica desfassat.

[Enllaç](#)

14. **Sant Joan Despí:** 2 zones per gent gran amb 24 + 32 parcel·les. Ens estem plantejant obrir-lo a altres perfils i dinamitzar-los més.

Les parcel·les de conreu, de 72 metres quadrats de superfície, estan dotades d'una escomesa d'aigua, d'habitacles individuals on guardar les eines i un espai d'esbarjo amb taules i bancs on poder compartir els productes que hi recullin. També s'hi instal·laran compostadors per fer adob. Els adjudicataris són jubilats o pensionistes majors de 60 anys, persones més grans de 65 anys amb una residència mínima a la ciutat de cinc anys, entre d'altres requisits.

Al sorteig es van presentar 48 persones, fet que demostra l'interès, cada cop més alt, de la gent gran per aquest tipus d'afició. La quota anual que han d'abonar en concepte de despeses d'aigua i manteniment, és de 122,5 euros.

[Enllaç](#)

15. **Sant Pere de Ribes:** horts urbans amb 50 parcel·les per a majors de 60 anys i entitats.

[Enllaç](#)

16. **Santa Margarita i els Monjos:** Parc d'Horta del Foix (horts municipals) va entrar en funcionament l'any 2009. 66 parcel·les de 150 m² amb 64 casetes de 2 m². Es disposa de pou, bassa i grup de pressió. Diversitat d'usuaris: pensionistes, immigrants, parelles joves, una escola... es vol entrar amb temes socials.

17. **Terrassa:** Horts municipals de lleure, per usuaris de 18 a 99 anys. 170 parcel·les en total. Primera instal·lació 1999 i segona fase 2007.

L'Ajuntament de Terrassa, dins les accions per la millora de l'entorn, ha fet tot d'actuacions per tal de millorar el problema dels horts familiars i marginals.

Una de les actuacions és l'establiment d'horts municipals. A mitjans dels anys vuitanta es va fer la primera prova pilot a la finca de ca n'Alavedra, instal·lació que va funcionar fins a setembre del 2004.

L'any 1998 es va construir un nou equipament d'horts municipals, a la finca de Torre Mossèn Homs. Aquest equipament té 86 parcel·les de conreu, a més de dues edificacions on hi ha les guixetes per les eines de cada usuari. Els primers usuaris van ocupar les parcel·les l'any 1999, i durant aquests anys de funcionament s'han anat millorant diferents aspectes puntuals de la instal·lació.

Estan adreçats principalment al lleure i a particulars, tot i que pot accedir alguna entitat també tal i com contempla el plec

De forma paral·lela, l'Ajuntament ha anat actuant en la retirada d'aquells horts que ocupaven terrenys de domini públic, conjuntament amb altres serveis municipals per eradicar el barraquisme puntual o problemes de venda d'estupefaents en aquests espais.

Des de juliol de 2007 funciona un nou emplaçament d'horts municipals, els Horts de Can Casanoves. Aquest equipament disposa de 81 noves parcel·les, amb les seves taquilles per les eines, sistema de reg, etc.

[Enllaç a la web municipal](#)

Cal diferenciar-lo però del **Programa d'horts Urbans**, actualment pendent de l'aprovació definitiva. Aquest programa preveu la utilització de solars en sòl urbà, públics o privats, per desenvolupar per part d'entitats projectes amb interès social, ambiental i pedagògic.

[Enllaç a la web municipal](#)

[Vídeo](#)

18. **Torredembarra:** 37 parcel·les de 55 m² d'hortos ecològics municipals per jubilats per a gaudi, que s'ampliaran a 23 parcel·les socials. Funcionen des de fa 10 anys i el Reglament s'aprovarà en el proper Ple. Hi ha 2 fases dins una finca tancada amb portaveus per cada fase.

Va sorgir com a proposta del Consell municipal de Sostenibilitat, que ara proposa incloure aspectes socials, per tal de destinar un percentatge de les parcel·les a aspectes socials associats a les necessitats. Es treballa i es cerca informació sobre com fer funcionar un hort comunitari, gestionat pels propis jubilats per destinar els productes al Rebost dels aliments. Està previst compensar la quota per tasques de manteniment dels espais comuns.

[Enllaç i Condicions d'ús](#)

19. **Vic:** Al polígon industrial de les Casasses, al carrer Cantonigrós hi ha situada la zona d'horta municipal de les Casasses.

Aquesta zona d'horta té 50 parcel·les de 100 m² cadascuna, destinades al conreu agrícola per autoconsum, destinades tant a particulars com associacions: 7 a entitats (1 per mobilitat reduïda), 2 per a un taller d'inserció, i la resta per a particulars. Algunes problemes de gestió amb el procediment administratiu.

Es cobren fiances però no quotes anuals. Per l'hortalà les despeses són 0 € perquè l'aigua de reg és de pou. Es preveu aprovar una nova d'hortos socials enguany.

[Enllaç](#)

20. **Vilanova i la Geltrú:** El projecte municipal d'hortos urbans ecològics a Vilanova i la Geltrú té l'objectiu de fomentar espais verds "singulars" a la ciutat, promocionar l'agricultura sostenible i de proximitat, així com la cessió temporal d'hortos als ciutadans i ciutadanes.

En aquest sentit, es crea un parc hortícola de 41 parcel·les de 25 m² cadascuna, situades en un solar municipal a la cruïlla entre el carrer del Doctor Zamenhof i

l'avinguda de Rocacrespa, al costat de l'institut Dolors Mallafré. En total ocuparan una superfície de 2.706,45m².

[Enllaç](#)

Blog: <http://hortsvng.blogspot.com.es/>

21. **Mancomunitat intermunicipal del Cardener:**

- a. **Sant Joan de Vilatorrada:** horts socials en fase de projecte.
- b. **Súria:** horts privats.
- c. **Callús:** horts municipals.

22. Taula 4: Horts municipals per a escoles i entitats que treballen amb discapacitats i persones amb risc d'exclusió social.

En projecte

23. **El Masnou:** projecte pendent d'ordenació d'una finca municipal on hi ha uns horts “il·legals”. Molts dubtes sobre a qui ha d'anar destinat.

24. **El Papiol:** es disposa d'un terreny municipal que eren antics horts. Es disposa de pou. Es té la intenció d'iniciar un projecte d'hort municipal amb visió transversal: per donar cabuda a finalitats socials, lúdiques, familiars, educatives, etc. fent agricultura ecològica.

25. **Rubí:** horts municipals en execució.

26. **Sant Andreu de la Barca:** interès en iniciar un projecte d'hortos municipals.

27. **Santa Coloma de Cervelló:** volen iniciar un projecte d'hortos urbans amb objectius lúdics i socials.

28. **Vallbona d'Anoia:** es planteja la creació d'una vintena d'hortos socials i/o municipals. Es vol introduir als usuaris al coneixement de l'horticultura i la permacultura a partir d'uns cursets i d'unes tutories de tècnics i pagesos locals. Serien horts socials gratuïts, ecològics (permacultura), amb formació als usuaris, es permetria la venda d'excedents, es planteja la possibilitat de crear un hivernacle col·lectiu.

29. Taula 4: Horts municipals pendents d'executar: per a gent gran, persones amb risc d'exclusió social, discapacitats, i ús lúdic. Es promourà l'ús en parelles – tàndem.

30. Taula 4: projecte per definir: pendent localització, necessitats, model de gestió.

Horts socials

1. **Arenys de Munt:** estem plantejant iniciant un projecte entre mig camí d'horts socials i municipals.
2. **Barcelona:** horts compartits.
3. **Calella:** hort social en etapa inicial.
4. **Cunit:** hort social.
5. **El Prat de Llobregat:** gestió d'un finca municipal per part d'una fundació social de producció ecològica.
6. **Granollers**
7. **L'Hospitalet de Llobregat:** horts socials amb fins terapèutics. Espai d'hort de 800 m2 repartits en tres parcel·les per a entitats que treballen amb persones amb discapacitats amb un objectiu social i terapèutic. Inici 2012.
8. **Montmeló:** l'hort municipal es passarà a hort social.
9. **Navarces:** projecte cooperativa Regadiu Vell.
10. **Reus:** Existeixen els horts socials del barri Sol i Vista, vinculats al Pla de Barris.

El desenvolupament d'aquest projecte pilot ha habilitat com a zona de conreu ecològic un seguit de parcel·les en un solar a l'aire lliure que actualment està sense construir i que limita al nord amb el Raval de Sol i Vista, a l'oest amb el complex esportiu de Reus Esport i Lleure i a l'est amb el barranc del Molí, també al barri de Sol i Vista.

La regeneració dels espais i descampats urbans, la promoció d'activitats a l'aire lliure, els hàbits de vida saludable, el consum de productes agrícoles de temporada i la relació intergeneracional del veïnat, són els aspectes més destacats del projecte. Amb la seva implementació es vol revertir directament en la millora social, econòmica i ambiental dels barris de la ciutat.

Els horts per a gent gran es troben en un altra zona de la ciutat i encara no estan en funcionament.

[Enllaç](#)

11. **Sant Sadurní d'Anoia**: projecte inicial d'hort entre municipal i social.
12. **Terrassa**: horts “socials” a entitats a solar públics i/o privats.
13. **Vilafranca del Penedès**: horts socials “Les basetes”. Espai de l'INCASÒL que ha cedit a l'Ajuntament. Parcel·les grans de 300 m2 que ocupen usuaris de serveis socials.

L'Ajuntament de Vilafranca del Penedès obrí el 2011 la primera convocatòria pública per a la concessió de llicències d'ús privatiu del domini públic sobre els horts de titularitat municipal.

Aquesta primera convocatòria es referia a la zona verda confrontant del sector Melió Residencial i l'antiga unitat d'Actuació UA20, exclusivament per al seu conreu agrícola i amb destinació a l'autoconsum.

Un dels requisits per cultivar la parcel·la d'horta és seguir les tècniques de l'agricultura ecològica, amb especial èmfasi a la no utilització d'adobs ni pesticides de síntesi química.

[Enllaç](#)

14. **Vilanova i la Geltrú**
  15. Taula 4: Horts il·legals.
  16. Taula 4: Hort social. Usuaris diferents per tipus de discapacitats, malalties mentals. Cessió i seguiment tècnic.
  17. Taula 5: el Casal de joves tenen un hort al terrat. Els hem assessorat i ajudat a muntar el reg. Hem tingut problemes d'horts a la llera del riu Congost. Fa dues setmanes que ha començat un taller social amb joves de 6 mesos. Els estem ajudant materialment amb finalitats socials.
-

Horta professional

1. **Arenys de Munt:** existeix un Banc de terres.
  2. **Barcelona:** nou projecte FamLabs.
  3. **Cubelles:** s'està projectant crear uns horts socials – professionals (Departament Dones). Amb la finalitat d'introduir a les dones majors de 45 anys desocupades, amb poca formació i dificultat d'accés al mercat laboral. Es disposa d'uns terrenys privats de sòl agrícola amb voluntat de cedir-los pel seu ús a l'Ajuntament ja que particularment no tindria continuïtat familiar.
  4. **El Papiol:** horta professional al Parc Agrari.
  5. **Navarces:** projecte cooperativa Regadiu Vell.
  6. **Sant Joan Despí:** l'Associació de pagesos proveeix a les escoles de verdura i fruita de proximitat. Esta en estudi distribuir làctics de La Fageda i fer un mercat de proximitat amb col·lectius socials. Existeix inquietud pel futur de la zona i la pagesia, i la fragmentació de les parcel·les en hortets.
  7. **Sant Just Desvern:** horts professionals.
  8. **Santa Coloma de Cervelló:** horts professionals + mercat de pagès + pla d'ocupació. La part professional està inclosa al Parc Agrari.
  9. **Santa Coloma de Gramenet:** espai periurbà al monestir de Sant Jeroni. Associació vinculada a l'agricultura ecològica i la permacultura amb venda mitjançant una cooperativa.
  10. **Vilanova i la Geltrú:** horts socials i urbans. Adaptació urbanisme.
  11. Taula 6: Recuperar i difondre varietats tradicionals
-

Debats, dubtes i necessitats

A continuació es presenten les aportacions, debats, necessitats i interessos de cada un dels grups / taules.

Taula 1: Estratègia

- Cal treballar la transversalitat entre els departaments de medi ambient, serveis socials, urbanisme, servis jurídics...
- També és necessària més la implicació de les entitats i col·lectius ja que el perfil de l'hortalà es troba en un procés de canvi. S'ha passat d'un hort d'oci a un hort per necessitat. Per tant, hi ha una major varietat d'interessos: gent gran, col·lectius amb problemes d'integració social, persones amb necessitats econòmiques...
- Promoure la donació d'excedents dels horts als Bancs dels aliments.
- Realització del projecte. Aprendre d'altres experiències.
- Com evitar conflictes en cas de vendes d'excedents entre hortolans. Relació amb els mercats de pagès.
- Tipologia d'usuaris. Com distribuir les parcel·les. Qui en pot fer ús ? Unitats familiars ?
- Quines taxes es cobren ?
- El sistema de reg: ús i despeses associades.

Requeriments / necessitats

- Crear un document de procediment de mínims en el marc de la Xarxa.
- Relacionar els problemes que són comuns i debatre per trobar solucions:
  - Seguretat
  - Gestió de l'aigua
  - Tipologia d'usuaris
  - Reglament.
  - Quotes i fiances
  - Criteris de cessió i renovació

Taula 2: àmbit Jurídic

Requeriments / Necessitats

- Clarificació del model de gestió dels horts:
  - Model autogestionat d'hortalans amb suport municipal
  - Model de gestió privat amb cessió de terrenys (TARPUNA)
  - Model d'autogestió amb Associació d'Hortalans
  - Gestió municipal - ...
- Necessitat de suport jurídic per contractes.
- Potenciar l'agricultura de secà. Promoure els horts ecològics.
- Cal processos participatius per renovar les normatives que ara es fan als despatxos de juristes.
- Cal que vingui a aquest Grup algú del Departament d'Agricultura de la Generalitat.
- Potenciar l'educació agroambiental. Element important.
- Crear un model de Reglament.
- Debatre sobre el paper de la custòdia del territori i els horts urbans.
- Debatre sobre la relació entre autoconsum i producció.
- Debat sobre la concepció de terreny públic per dedicar-lo o no a l'agricultura, si es transforma en un negoci.
- Debat sobre la venda d'excedents. Via cànon enlloc de taxes.
- La comercialització de la producció agroecològica dels horts socials (parcel·les grans).
- Plec de condicions per les adjudicacions dels horts urbans.
- Propostes concretes:
  - Barcelona és una ciutat tecnològica, productiva a velocitat humana. En aquest àmbit productiu també s'inclouen els horts urbans.

- Barcelona: polítiques de formació en gestió de residus.

Taula 3: àmbit Social

Requeriments / Necessitats

- Dificultats a nivell jurídic. Es demana orientació jurídica.
- Cal interès i voluntat política. Es proposa un Pacte d'Alcaldes per la conservació de la Terra.
- El primer que cal fer: una prospecció de les terres. Elaborar un banc de terres.
- Es podrien fer servir tècnics mancomunats per formació, assessorament...
- Promoure accions de sensibilització amb cooperatives agrícoles, promoció d'empreses socials (economia social)...
- Establir un banc de materials, eines...
- Orientació sanitària per la sortida dels excedents d'aliments. Marqueting.
- Orientació en agricultura ecològica.
- Més enllà de l'hort social: vinculació o derivació cap a productes manufacturats.
- Promoure eines econòmiques: subvencions, ajuts, microcrèdits...
- Promoure el treball transversal en xarxa: medi ambient, serveis socials, urbanisme, promoció econòmica...
- Crear una Escola d'Horta Ecològica (similar a l'Escola dels Pastors).
- Promoure la recuperació de productes locals, varietats autòctones...
- Promoure la creació d'un banc de llavors.

Taula 4: Planificació, Ordenació i paisatgístic

Requeriments / Necessitats

- Es detecten dubtes i necessitat d'assessorament sobre com aplicar el planejament urbanístic per desenvolupar espais d'horts municipals i socials.
- En el mateix sentit, es demana assessorament per veure com “obligar” o “induir” als propietaris de terrenys en sòl no urbanitzable a treballar les terres. Quines eines de disciplina urbanística es disposa.
- Cal debatre sobre criteris d'integració paisatgística.
- Es proposa crear un manual de criteris per a les infraestructures mínimes per un espai d'horts (municipals o d'iniciativa individual).
- Es demana recopilar les experiències fetes i els projectes de futur.
- Es demana oferir formació als usuaris dels horts i als tècnics municipals.

Fruits / Interessos

- Volem tenir terrenys agrícoles en actiu (actualment abandonats) per reduir el risc d'incendi.
- Volem promoure la custòdia del territori: que l'administració posi en contacte a propietaris privats que vulguin cedir terrenys a cooperatives, entitats, etc...
- Volem millorar l'alimentació en zones urbanes.
- Ordenar l'horta marginal (també l'habitatge associat).
- Oferir alternatives a l'horta marginal.

Taula 5: Gestió

Requeriments / Necessitats

- Urbanisme
  - Què es pot fer o no urbanísticament segons el tipus de sòl ?
  - Diferenciar entre sòl o terrenys de titularitat municipal / sòl o terrenys de propietat privada.
- Criteris de gestió i seguiment. Hi ha limitacions per disponibilitat de determinats recursos
  - Del tècnic/a municipal per fer el seguiment.
  - Es pot contractar una empresa externa o una cooperativa (aclarir si es pot fer). Es demana a la Diputació faci una consulta per resoldre aquests dubtes jurídics i establir un model de plecs de contractació.
- Criteris de tancament de l'espai dels horts: han d'estar tancats o no . Es produeix vandalisme ?
- Aspectes relacionats amb la gestió:
  - Quin ha de ser el termini de cessió: mínim 2 anys i màxim ?
  - Quins instruments econòmics es poden utilitzar: quotes, fiances, cànon, taxes... ?
  - Cal establir assegurances ?
- Que se'n fa dels excedents alimentaris produïts:
  - Prohibir la venda
  - Vinculats al Banc dels aliments.
  - Vinculat a menjadors escolars.
- Aspectes relacionats amb la gestió del reg:
  - L'aigua pot ser aigua potable de la xarxa municipal.

- L'aigua pot ser d'origen freàtic a través d'un pou. Es poden trobar amb problemes sanitaris. Cal fer analítiques ?
- En la pròpia xarxa de reg interna, apareixen problemes de fuites, avaries...
- Exemples per potenciar la programació dels regs i el telecontrol.
- Exemples de limitació del temps de reg.
- Crear dipòsits.

- Criteris d'adjudicació de les parcel·les:
  - Per concurs: amb sorteig públic i creació de llista d'espera.
  - A través de llicència o contracte
  - Establir en el reglament els criteris d'adjudicació.

Taula 6: Gestió

Horts urbans:

- Promoure l'autoorganització dels hortelans: per exemple, llogar un motocultor entre ells.

Dubtes

- Sobre aspectes econòmics: quines quotes o fiances, com es recull als reglaments...
- Dificultats per fer acomplir els reglaments.
  - En principi, es recomana com a criteri un únic titular per hort.
  - Es permet l'ús per a terceres persones ? Cunyats, gendres, fills...
- Disposar d'espais lúdics a l'entorn dels horts.
- Gestió d'un espai de lavabo: espai comú, manteniment comunitari ?
- Criteris per cedir l'espai: per sorteig, barems, a entitats...
- Per quants anys: 2, 4, 5... i renovables o no ?
- Quina mida ha de tenir la parcel·la: hi ha experiències molt variades: 50, 60, 100 m2 ...
- Criteris per a les renovacions de la cessió: des de la llista d'espera automàticament per ordre d'inscripció, nous sorteig, altres...
- Gestió del material i les eines. Cal demanar que totes les eines estiguin dins l'armari i tot junt.
- Problemes amb el procediment administratiu poc resolutiu.
- Definició de les responsabilitats dels hortelans.
- Gestió de l'aigua: quanta aigua han de tenir ?
- Per tal d'aconseguir nous terrenys, l'Ajuntament pot rellogar parcel·les d'un propietari privat ?

Horts escolars:

- Es pot promoure la col·laboració dels jubilats. De forma voluntària o a canvi de contraprestacions ?

Horts socials:

- Amb gestió municipal ? Si els criteris són socials, com s'assumeixen les responsabilitats de les despeses
- Gestió amb les entitats. A la pràctica treballen uns pocs membres de les entitats i no queda clar si comparteixen els productes obtinguts.

CONSTITUCIÓ DE LA COMISSIÓ D'HORTS DE LA XARXA

A la 13a Assemblea general de la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat celebrat a Lleida el 7 de març del 2013, es va aprovar per unanimitat el Pla anual d'activitats 2013.

L'esmentat Pla incloïa la creació d'una Comissió d'Horts per donar resposta a l'interès i demanda dels membres de la Xarxa.

En la cloenda de la Xarxa es va aprovar la constitució d'aquesta Comissió i es dona per iniciat el seu camí.

PARTICIPANTS

	Nom	Càrrec	Ajuntament
1	Isabel Lleonart	Tècnica assessorament Medi ambient	Arenys de Munt
2	Antoni Martorell	Tècnic medi ambient	Badalona
3	Helena Fusté	Tècnic medi ambient	Badalona
4	Pilar Piquer Caballero	Coordinadora de la xarxa d'Horts Urbans	Barcelona
5	Pep Ordóñez Pagès	Responsable de la xarxa d'Horts Urbans	Barcelona
6	Joan Vila i Massagué	Alcalde	Bigues i Riells
7	Laura Echeverria Boix	Educadora Social	Calella
8	Sandra Herrero i Gómez	Coordinadora de Serveis Socials	Calella
9	Margarida Giralt i Conill	Tècnica auxiliar de Jardineria i Medi ambient	Canovelles
10	Laia Planas Serra	Tècnica de Medi Ambient - Àrea de Planificació Urbanística i Territori	Castellar del Vallès
11	Bibiana Catalán Biel	Tècnica de Medi Ambient	Castellbisbal
12	Marta Salamer	Enginyera tècnica	Consell Comarcal del Penedès
13	David Calabuig	Tècnic de Medi Ambient	Cornellà de Llobregat
14	Marta Marfany	assessora externa	Cubelles
15	Gemma Parra	Advocada dels Serveis Jurídics	Cubelles
16	Ada Carné	Tècnica de Participació i Relacions Ciutadanes	Cunit
17	Laia Doltra Tapiola	Tècnica de suport als municipis	Diputació de Barcelona
18	Rosa Maria Canals	Tècnic medi ambient	Diputació de Barcelona
19	Marta Montbrío	OTSPDA	Diputació de Barcelona
20	Raimon Rodà	Tècnic	Diputació de Barcelona
21	Núria Viñals i Baulenas	Tècnica auxiliar de paisatge	El Masnou
22	Judit Solana Pons	Tècnica de medi ambient	El Papiol
23	Olga Meca i Torrents	Regidora de medi ambient	El Papiol
24	Arnau Gonzalez Cloquell	arquitecte municipal	El Papiol
25	Iolanda Arnal	Àrea d'Urbanisme, Mobilitat i Medi Ambient	El Prat de Llobregat
26	Damià Sánchez	Enginyer Agrícola -Tècnic de Medi Ambient	Esplugues de Llobregat
27	Christian Geis	Tècnic de Sostenibilitat	Girona
28	Quim Comas Estany	Cap de servei de Medi Ambient i Espais Verds	Granollers
29	Albert Camps	4t tinent d'alcalde i regidor de Planificació Estratègica i Ciutadania, de Medi Ambient i Espais Verds i d'Obres i Projectes	Granollers
30	Isabel Martinez Soria	Tècnica	Granollers
31	Vicenç Planas	Enginyer Agrònom	Granollers
32	Marta Rabella	Tècnic de gestió - Espai Públic	Hospitalet de Llobregat
33	Marta Romo Casasola	Tècnica de Medi Ambient	La Garriga
34	Trini Sánchez	Coordinadora Serveis Ambientals	Mancomunitat
35	Cristina Ballonga	Tècnica Ambiental	Mancomunitat Intermunicipal del Cardener

36	Dolors Colom	Servei de Medi Ambient - OPE	Manlleu
37	Josep Martinet i Cardila	Regidoria de Serveis Urbans, Medi Ambient i Via Pública	Martorell
38	Antoni Guil	Alcalde i regidor de medi ambient	Montmeló
39	Montse Gallego	Tècnica serveis socials	Montmeló
40	Aleix Solé Sellarés	Tècnic	Navarces
41	Jordi Recordà Cos	Tècnic medi ambient	Palau-Solità i Plegamans
42	Sònia Cano Lavado	Tècnica de medi ambient	Pallejà
43	Marta Tena March	IMFE- Mas Carandell	Reus
44	Montse Artiga Roig	Regidoria de Família i Gent Gran	Reus
45	Montse Gallen	Tècnica	Rubí
46	Rosa Maria Asencio	Tècnic medi ambient	Sant Andreu de la Barca
47	German Llerena	Educador ambiental	Sant Cugat del Vallès
48	Oriol Pareta	Tècnic medi ambient	Sant Cugat Sesgarrigues
49	Judith Julià	Tècnica de Medi Ambient	Sant Joan Despí
50	Nuria Pallerès Ferrer	Cap de Serveis i Medi Ambient	Sant Just Desvern
51	Jordi Roig Mateu	Regidoria de Medi Ambient	Sant Pere de Ribes
52	Anna Pera Bermudez	Regidora de medi ambient	Sant Pol de Mar
53	Anna Ricart i Laurans	Acció social	Sant Sadurní d'Anoia
54	Mercè Aranda i Recasens	Acció social	Sant Sadurní d'Anoia
55	Sílvia del Fresno i Marimon	Acció social	Sant Sadurní d'Anoia
56	Ciara Escoda	Tècnica de Medi Ambient	Santa Coloma de Cervelló
57	Georgina Saumell	Regidora de medi ambient	Santa Coloma de Cervelló
58	Amparo Benjumea Vera	Servei de Medi Ambient i Higiene Ambiental	Santa Coloma de Gramenet
59	Francesc Bernet	Cap medi ambient	Santa Coloma de Gramenet
60	Alexandra Sevilla	Regidora de medi ambient	Santa Coloma de Gramenet
61	Josep Maria Calaf	Tècnic medi ambient	Santa Margarida i els Monjos
62	Marga Rodriguez Asenjo	Tècnica de Secció de Medi Natural	Terrassa
63	Jordi Pagès	brigada ambiental	Torredembarra
64	Eli Forés	Cap del Servei de Medi Ambient	Torredembarra
65	Kike Rentero	Regidor	Vallbona d'Anoia
66	Raul Parramón	Regidor	Vallbona d'Anoia
67	Sònia Ramos Hernández	Tècnic de Medi Ambient	Vic
68	Marta Vallès	Servei de Medi Ambient	Vilafranca del Penedès
69	Núria Sánchez Mesa	Àrea de Medi Ambient municipal	Vilanova del Vallès
70	Enric Garriga	Cap de Servei de Medi Ambient	Vilanova i la Geltrú
71	Vicenç Pérez	Servei de Medi Ambient	Vilanova i la Geltrú
72	Josep Bassa	Servei de Medi Ambient	Vilanova i la Geltrú
73	Blanca Alba	Regidora Medi Ambient	Vilanova i la Geltrú
74	Juan P.Naya	Departament d'Urbanisme (planejament i patrimoni)	Vilanova i la Geltrú
75	Paquito López	Departament de Via Pública	Vilanova i la Geltrú
76	Josep M.Cayuela	Participació ciutadana	Vilanova i la Geltrú
77	Enric Coll	Tècnic medi ambient	Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat
78	Gonçal Luna	Tècnic medi ambient	Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat
79	Helena Bech de Careda	Tècnic medi ambient	

**Diputació
Barcelona**

Secretaria tècnica:

Diputació de Barcelona. Àrea de Medi Ambient
Carrer del Compte d'Urgell, 187. Edifici del rellotge, 2n. 08036 Barcelona
Tel. 934 022 222 Fax 934 022 493 xarxasost@diba.es www.diba.es/xarxasost